Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asia: HE 86/2026 vp, Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturvaoikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Suomen Kansanopistoyhdistys (SKY) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia (1290/2002), työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023) sekä kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023).

Suomen Kansanopistoyhdistys pitää esityksen tavoitetta työttömien opiskelumahdollisuuksien helpottamisesta kannatettavana. Työttömyysturvan ja opiskelun yhteensovittamista koskeva sääntely on nykyisin vaikeasti hahmotettavaa ja sisältää runsaasti tulkinnanvaraisuutta. Sääntelyn selkeyttäminen on perusteltua.

Suomen Kansanopistoyhdistys katsoo kuitenkin, että esityksessä aikuisten työttömien mahdollisuuksia kehittää osaamistaan työttömyysetuudella tuetusti laajennetaan varsin rajallisesti. Esitys keskittyy avoimiin korkeakouluopintoihin, vaikka monille työttömille tarkoituksenmukaisimmat opinnot voisivat olla esimerkiksi vapaan sivistystyön koulutuksia, ammatillisia opintoja tai muita työelämävalmiuksia vahvistavia opintoja.

Vapaan sivistystyön koulutuksilla voidaan vahvistaa esimerkiksi opiskelutaitoja, kielitaitoa, digitaalisia valmiuksia ja muita työelämässä tarvittavia osaamisia sekä tukea siirtymistä myöhempiin tutkintotavoitteisiin opintoihin. Monille työttömille juuri tällaiset opinnot ovat realistinen ja saavutettava tapa vahvistaa työllistymismahdollisuuksiaan.

Avoimen korkeakoulun opintoja järjestävät korkeakoulut itse sekä niiden yhteistyökumppaneina toimivat vapaan sivistystyön oppilaitokset. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyökumppaneina toimii laajasti kansanopistoja, kesäyliopistoja ja kansalaisopistoja. Erityisesti kansanopistojen ja kesäyliopistojen yhteistyö korkeakoulujen kanssa on laajaa.

Kansanopistoyhdistys haluaa erityisesti kiinnittää valiokunnan huomiota siihen, että esityksessä kansanopistot asetetaan eri asemaan kuin muut vapaan sivistystyön oppilaitokset. Hallituksen esityksessä avoimia korkeakouluopintoja voitaisiin opiskella työttömyysetuudella esimerkiksi kansalaisopistoissa ja kesäyliopistoissa, mutta kansanopistot rajattaisiin tämän mahdollisuuden ulkopuolelle.

Tälle rajaukselle ei esitetä hallituksen esityksessä selkeitä perusteita. Kansanopistoissa voidaan suorittaa avoimen yliopiston ja avoimen ammattikorkeakoulun opintoja samalla tavoin kuin muissakin oppilaitosmuodoissa. Kansanopistoissa opiskelija voi suorittaa myös pelkästään avoimen korkeakoulun opintoja. Kyse ei siten ole erilaisista opinnoista, vaan samoista avoimen korkeakoulun opinnoista eri oppimisympäristössä toteutettuna. Opiskelun vaikutus työnhakuun ja työmarkkinoiden käytettävissä olemiseen ei käytännössä poikkea muiden oppilaitosmuotojen tilanteesta, eikä opiskelijoiden aseman tulisi työttömyysturvan näkökulmasta määräytyä oppilaitosmuodon perusteella silloin, kun kyse on sisällöllisesti vastaavista opinnoista.

Kansanopistoyhdistys kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että hallituksen esityksessä vaikutuksia arvioidaan käytännössä vain sellaisesta tilanteesta käsin, jossa opiskelija osallistuu kansanopistossa pitkäkestoiseen vapaan sivistystyön koulutukseen ja suorittaa sen osana avoimen korkeakoulun opintoja. Kansanopistoissa voidaan kuitenkin järjestää avoimen korkeakoulun opintoja myös ilman osallistumista pitkäkestoiseen vapaan sivistystyön koulutukseen.

Kansanopistoyhdistys katsoo, että työttömyysetuudella tuettuna tulisi voida osallistua avoimen korkeakoulun opintoihin myös kansanopistojen oppimisympäristössä samalla tavoin kuin muissa oppilaitosmuodoissa.

Suomen Kansanopistoyhdistys esittää, että kansanopistoissa järjestettävät avoimen korkeakoulun opinnot tulee rinnastaa muiden oppilaitosmuotojen järjestämiin avoimen korkeakoulun opintoihin myös työttömyysturvalainsäädännössä.

Muutosesitykset

1. Kansanopistoissa järjestettävät avoimen yliopiston ja avoimen ammattikorkeakoulun opinnot tulee rinnastaa muiden oppilaitosmuotojen järjestämiin avoimen korkeakoulun opintoihin työttömyysturvalainsäädännössä.
2. Työttömyysturvalainsäädännössä opiskelijan aseman ei tule määräytyä oppilaitosmuodon perusteella silloin, kun kyse on sisällöllisesti vastaavista avoimen korkeakoulun opinnoista.
3. Jatkovalmistelussa tulee arvioida laajemmin myös muiden kuin avoimien korkeakouluopintojen mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen työttömyysetuudella tuetusti, mukaan lukien vapaan sivistystyön koulutukset ja muut työelämävalmiuksia vahvistavat opinnot.

Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:n puolesta,

Helsingissä 20.5.2026

Kyösti Nyyssölä
puheenjohtaja

Tytti Pantsar
toiminnanjohtaja